

UN BAL CU SPINI

DINU LIPATTI - jumătate de veac

— Din păcate niciodată înregistrat... — Istoria artei interpretative a fost astfel privată de unul din cele mai grandioase documente. N-au fost înregistrate din referințe nici interpretările celor două concerte de Liszt, sau Mi-minorul lui Chopin.

De la Alfred Cortot la Mihail Jora, n-a existat mare muzician al Europei care să nu-și afirme admirația pentru muzica lui Lipatti.

Arta lui Lipatti era unică. — Pornea de la acea sublimă profesie de credință: „Muzica trebuie să trăiască sub degetele noastre, sub ochii noștri, în tu-ma și mintea noastră, cu to-acea ce noi îi putem aduce ca ofrandă”.

— Ceea ce mă frapa când îl ascultam era sunetul bogat, curat, cristalin.

Dicțiunea discursului muzical

Interviul nostru cu Corneliu Gheorghiu

Fiecare frază avea ponderea și locul ei bine stabilit, avea funcția ei.

Fraza mergea în mod natural, iar pe primul plan nu apare virtuozitatea enormă, ci muzica.

Toate aceste atribute se reflectă și în muzica sa.

Interpretul, pedagogul, criticul și compozitorul Lipatti era mistuit de aceeași doritoare pasiune pentru muzică.

— Pasiune care-l făcea pe Vuellermoz să scrie la moartea lui, „Muzica a rămas fără unul din cei mai admirabili apărători ai ei”.

Din seria creațiilor sale ați pus desigur la loc de frunte Concertino...

— Prețuiesc în egală măsură tot ce a scris Lipatti. Într-o zi poate voi interpreta în public tot ce a scris pentru pian și aș fi bucuros să putem asculta în

DINU LIPATTI văzut de NEAGU RADULESCU

săliile noastre de concert creațiile sale simfonice și de cameră.

Concertino m-a atras în mod deosebit pentru că mi se pare că e cuprins în el tot echilibrul, toată robustețea lui Lipatti. Tocmai de aceea el a intrat în repertoriul unor mari pianști ca Gieseking, Haskil.

— Lipatti avea, cum spunea marele său prieten dirijorul Ansermet, „acea caracteristică in-falibilă a unui veritabil compozitor: atunci când începea să

scrie, nu o făcea pentru a căuta ci pentru a găsi”.

— În Concertino a găsit totul. Pagina clasică, diafană și fa-cu-tură, îngrășirea scriiturii pianisti-ce îl prezintă perfect pe Li-patti — compozitorul și de o-acea l-am cîntat adeseori la București, la Paris.

— În creațiile unei vieți atât de scurte și fără răgazuri, găsim marile flăcări care străfulgeră și portativele prietenului său Enescu.

— Ideea este minunat ex-primată într-o cronică a acad. Mi-hail Jora scrisă în urmă cu 3 de-cenii. Dați-mi voie să v-o re-amintesc: „Am mai vorbit cu alt priel — de apropierea sufle-tească și artistică ce leagă pe a-cești doi muzicieni, în ciuda vir-teii ce-i despărta, cit și a lipsei de contact permanent dintre ei. Lipatti a crescut și s-a dezvoltat departe de Enescu adînc foarte rare prilejuri de a-și însuși astfel calitățile marelui său înain-taș. Nu poate fi deci vorba de o înviorare a dascălului asupra elevului — ci de o fericită co-incidență, care a făcut ca pe pî-mîntul acestei țări să se nască, la o depărtare de 36 de ani, două ființe care prin însuși a-templătoare s-au înfișă fiecare la timpul ei, adînci pietre de hotar în ogrorul artei românești”.

IOSIF SAVA

— După 1938, cu toate că ne despărțeau mulți ani pentru o vreme, am petrecut cîțiva timp alături de Lipatti.

Am ascultat muzică, am cîntat, am discutat despre muzică. Lipatti cultiva prietenia ca și muzica cu ritualul unui dăruit. Comunicativitatea sa era adîncă, sinceră, deschisă.

Munca a fost credo-ul vieții sale. Munca enorm, sacrificîndu-și și sănătatea muzicii.

L-am ascultat cîntîndu-i profesorii noștri, în timpul orelor de studiu și în public. Ultima oară, în 1943, interpretînd „Im-perialul” lui Beethoven.

Interior de la Centrala electrică de termoficare Brazil

Scenă din premiera „Lupii și oile” de Ostrowski în interpretarea colectivului Teatrului Național din Cluj

CARNET DE LUCRU

Intotdeauna am suspectat ierarhizarea în literatură, de prea destule ori ele s-au dovedit a fi false. Dar realul prestigiu al poetului Nichita Stănescu poate intimida reporterul. Deruta nu s-a dovedit de altfel nejustificată. În loc să discutăm despre proiecte și ipoteze lirice, cum intenționam, iată-mă obținînd de la Nichita Stănescu câteva jaloane — pentru o teză despre un anumit aspect al esteticii scrișului.

— Intotdeauna am considerat ca pe o lipsă de tact, a întreba un scriitor cum scrie.

— De ce?

— Pentru că, după părerea mea, sintaxa nu suportă un „cum scrii”.

— De acord, contează ce scrii: adică — și aici nu mă gîndesc la produsul finit, ci la produsul înființat — deslășirea mai degrabă a unei tensiuni decît a meseriei, a unei confesiuni decît a unei agresiuni a subiectivului. Nu cum scriu — și aici aveți într-adevăr dreptate, ci despre ce: despre ce a devenit real sau despre ceea ce ai vrea să devină real. Am o admirație secretă față de toți acei rari scriitori care au izbutit să scrie despre ce chiar ei înșiși erau, uitînd să se mai laude.

— După cite îmi dau seama, dumneavoastră tîndeți să faceți parte din această ultimă categorie.

— Încă nu, și nu este o modestie, ci numai o remarcă asupra unei traiectorii posibile. Este vorba despre un fenomen al im-pulsivității lente în real (un „mister” adică, folosind un termen mai propriu poeziei). Nu descrierea realului brut este felul actualului poetic și nici prezentarea unui real nenăscut, ci coincidenta, acel secret act în care însuși „Eu”-l poetului se identifică cu cel al realului, lăsîndu-i pentru diffe-rențierea poetică numai amintiri-le, tulburarea de a putea să ob-servi un lucru care în esență nu se deosebește de tine, posibilitatea de a contempla regnurile din afara lor, exact în acel moment în care ești cel mai implicat în ele prin plasma sensibilă.

— N-am înțeles absolut ni-mic.

— A înțelege are totuși mai multe nuanțe, nu este o noțiune bloc. Sînt diferite feluri de a nu înțelege ceva. Dacă luăm fraza „n-am înțeles absolut nimic” pu-tem deduce din ea, e drept cu oarecare efort de autocontem-plare (antinomisistă, bineînțeles), că în genere scriitorului îi șalcă mai bine cu scrisul și mai puțin cu autoeteorizarea scrișului, ațt cît este.

— Invitați deci la o mai mare discreție teoretică?

— Da și nu. E mai mult o di-formare didactică. Și aici, da-

pe care o făceam acestei schițe: ea era excelentă, însă nu avea introdusere, cuprins și încheiere. Mi-adusesem pînă atunci la o serie întreagă de false canoane lite-rare, mărturisesc însă că la acest canon pueril rămas de undeva din clasa IV-a de liceu nu cata-dissem niciodată să meditez. De aceea el s-a supărat pe mine, a apărut în subconștientul meu cu violență și, luxos, ca orice fals canon, s-a răsplătit pe sine însuși cu neliniște mea.

— Deci?

— Deci meditația la percep-tele artei, confesiunea asupra ri-gorilor artei mi se pare potrivită

a scriitorului, fără de care el în-cețează de a mai fi distinctiv.

— Nu cred acest lucru, pentru că lumea abstracțiunii alăt de diversă ca și materia frenetică ce o impulsionează este o lume re-petabilă și înființ diversificabilă — față de obiect, care este in-finit diversificabil, dar care este în același timp — definitiv ire-petabil.

Implicarea în real, adică în ireversibil, suportă semnul valo-ric nu numai într-un sistem de referință, ci în orice sistem de referință. Din punctul de vedere al lumii materiale, lumea abstractă este ea însăși un sistem de refe-riță. Homer, Iliada, a suportat pînă în zilele noastre sistemul de referință al diferitelor societăți, fiecare din ele luîndu-și din el ce i-a convenit mai bine, pentru că implicarea în real — implicarea homeriană — a atins un grad neverosimil de înalt. Implicarea în real a poemelor homerice este ațt de tensionată, încît însuși existența poemelor s-a transfor-mat într-o existență reală, con-cretă, obiectuală.

Evident că acestea toate sînt niște generalități, sau mai precis o discuție asupra unor generali-tăți, insuficient reflectate încă. Absența flagrantă a unui sistem poetic coerent din punct de vedere al transfigurării lui în ideologie estetică, repune neori în circulație vechii noțiuni al că-ror conținut s-a perimat odată cu asticalitatea ce le-a provocat.

— Poate că n-ar fi deci de o necesitate neglijiabilă constituirea unui manual de estetică al se-colului XX.

SMARANDA JELESCU

Nichita Stănescu

— mi-mi voie să vă povestesc o scurtă fabulă. Am cunoscut un tânăr scriitor american — apro-ximativ de aceeași vîrstă cu mine. Ne-am înțeles dintr-un foc și începîndu-ne unul pe celălalt, el a înțepat prin a-mi citi o schi-ță. Mărturisesc că mi-a plăcut foarte mult schița lui în ciuda unei suave neliniști pe care nu am pus-o în dreptul semnelui valoric. După ce nu ne-am mai văzut și după un timp, m-am gîndit din nou la schița lui ca-re mi-a plăcut foarte mult și acea suavă neliniște mi-a revenit brusc, bine-nțeles încercînd să nu-l acord un semn valoric. În fine după un răstimp mi-am dat se-ma în ce constă secreta critică

și demnă, și necesară de a fi fă-cută cu voce tare, însă exultarea propriului subiectivism în per-cepțe încă neconfirmate de arta pe care o faci, mi se pare nu îndecentă pentru că ar fi un cuvînt prea gros, ci numai înșelătoare. Pentru că (vai, și țtu asta de pe propria piele a metaforelor mele) tenta-ția violentă de a îndeplini un ca-non subiectiv distruge adeseori particolele de real pe care le-ai cucerit cu dificultate, iar realul cedează se vedește el însuși a fi demn și nu se lasă dăruit sau cucerit decît o singură dată.

— A te implica deci în real nu înseamnă oare a-ți limita su-biectivitatea pozitivă și necesară

UN CĂLĂTOR DE DEMULT

(Urmare din pag. 1)

unora ori de neleguirile legăturilor de atunci al Ardealului. Ca în urmă cu un veac, hăituitul ar-delean al școlii al cărui corifeu era și Gheorghe Sineai, Badea Cîrjan a închis ochii departe de frații de dincolo de munți. Pleoapele coborî-te de ai săi de dincoace n-au stîns privirea vizio-narului care simtea apro-piindu-se zăna unirii țu-turor celor de-un singe. Călătorul de-o viață în-treag, hăituit de areștul sorit de dușmanii săi de-o viață întrecută a ven-it aici, tot primire ai săi, în ultimul său drum și ultimul său gînd a fost tot pentru cei de dinco-ol pe care i-a dorit strîns în mijlocul unui singur hotar. Călătorul de de-mult nu și-a înșelă zădar-nice viața sa, călătorul de demult își doarme împă-cat somnul său de veel.

Totagiu de pribegie și aarica în care-și strînsese avuțul său de preț, do-vezile dreptului românesc al Ardealului, l-au înso-țit pe Badea Cîrjan în misionarismul său patri-otic, hăituit ori de ironia

Macheta noului spital de pediatrie din Oradea. Spitalul de pediatrie aflat în construcție va avea o capacitate de 400 paturi pentru copii, 80 pentru mame însoțitoare și 20 pentru reanimare

(Urmare din pag. 1)

student, Institutul de limbi străine.

„Eram recent la operă. Se cînta „Lohengrin”. În spatele meu un spectator ronția bombanoane, fîșînd foia zgomotoasă a celofa-nului. Dacă i-am atras a-tenția a devenit agresiv. Tot timpul spectacolului a fost înfadins celofanul, făcînd glume proteste pe seama „sensibilității” mele împreună cu o fată care, probabil, îl era prietenă”.

(Niculescu Ștefan, maistru, Institutul de automatizări).

„Bădăria unor con-ducători auto care sînt o plăcere sadiică a trace în viteză prin băltoace pentru a te murdări și orori va fi oare odată și odată sancționată de ci-neva? (Coban Elena, stu-dentă). La fel obrăznicia urit mirositoare a bețivilor și agresivitatea fanților cu fruntea de două degete care îți ațn calea cu in-variabilități — singurică, simțuică”

CUM EXPLICATI GESTUL PASIVITĂȚII DV.?

„Unii din cei care se abat de la normele buneii

cuvînte sînt vîjgani cu priviri de brută. Preferi să nu ai de a face cu a-semena indivizi, deși, re-cunosc, nu este un gest prea eroic”. (Ionescu A-lexandru, tehnician, ISPH).

„Am intervenit de cte-va ori și am ieșit rău. Ri-postește bădăranilor întrec adeseori orice limită și ajung chiar pînă la bruta-lități. (S.T. studentă, In-stitutul de limbi străine, secția limbi slave). Ceea ce este mai trist este fap-tul că nici ripostește repe-tate nu dau rezultate. În autobuz o tînră citea un roman, așezată pe scau-nul rezervat. Un bătrîn cu vizibil aer de suferînd a rugat-o să-l cedere lo-cul. Tînră a refuzat. A pretextat că și ea este bol-năvă, continuîndu-și lec-tura pînă la capătul liniei, deși totii călătorii au încor-cărit să-i facă educație. S-ar părea, deci, că unora in-tervenția este inutilă”.

„Intervin atunci cînd fap-tul nu prezintă semne că ar putea să treacă la violențe. Sînt în vîrstă și trebuie să recunosc că, uneori, pur și simplu mi-e teamă să nu fiu lovit. Am fost anul trecut martorul unei asemenea întâmplări” (Ioniță Zamfir, pensionar, C.F.R.).

„Încerc să mă fac că nu observ bădăria în locu-ri publice pentru că a-cesta mă îndurează pur și simplu. Nu intervin pentru că mi-e teamă de grosolăniile ripostește înto-deauna gălăgioase a fă-p-tașului”. (Kvașa Olimpia — studentă).

„Trebuie să recunoaștem că unora li insistența unei atitudini ferme con-tribuie și o anumită doză de lașitate. În vehiculele de transport în comun se mai adoagă inexistența atitudinii și lipsa de răs-pundere a „autorității lo-cale” adică a vîtmănilor sau taxatorilor” (Spiri-don Vasile, tehnician, ISPH).

„Spre rusinea mea, deși lipsa de bun simț a unora din semenii mei mă de-ranjează foarte mult, nu intervin niciodată. N-o fac,

dar absent la intervenția ridicolului stîmpei. Și pen-tru ca să nu pot fi acuzat de cei de față cu un om cu înfățișarea mea serio-să rămîne nepăsător, mă prefac întotdeauna că sînt absorbit de o preocupare oarecare. De pildă, dacă sînt în autobuz, privesc foarte atent ce se petrece pe stradă”. (I. N., func-tionar).

„Una din cauzele care mă rețin adeseori este faptul că persoanele înșar-cinate cu paza și ordinea nu intervin suficient de categoric în asemenea si-tuații”. (Emil Găgeanu, student).

„Barometrul opiniei pu-blice nu se ridică întotdea-na la presiunea maximă din pricina egoismului. Am asistat la o scenă pe-nibilă. Manipulantul unui tramvai a insultat contro-lorul I.T.B. și era pe cale să-l lovească. Am in-tervenit eu, mi s-au alătu-rit și alții călători, iar vîtmănu a fost chemat la ordine. L-am întrecut pe un cunoscut — aflat de față

dar absent la intervenția ridicolului stîmpei. Și pen-tru ca să nu pot fi acuzat de cei de față cu un om cu înfățișarea mea serio-să rămîne nepăsător, mă prefac întotdeauna că sînt absorbit de o preocupare oarecare. De pildă, dacă sînt în autobuz, privesc foarte atent ce se petrece pe stradă”. (I. N., func-tionar).

„Una din cauzele care mă rețin adeseori este faptul că persoanele înșar-cinate cu paza și ordinea nu intervin suficient de categoric în asemenea si-tuații”. (Emil Găgeanu, student).

„Barometrul opiniei pu-blice nu se ridică întotdea-na la presiunea maximă din pricina egoismului. Am asistat la o scenă pe-nibilă. Manipulantul unui tramvai a insultat contro-lorul I.T.B. și era pe cale să-l lovească. Am in-tervenit eu, mi s-au alătu-rit și alții călători, iar vîtmănu a fost chemat la ordine. L-am întrecut pe un cunoscut — aflat de față

Tînră asupra căreia ni s-au oprit din întimplare privirile, trebuie s-o recunoaștem, e o fată frumoasă, zveltă, cu păr bogat și cu mișcări grațioase, cu surisul mobil și molipsitor, „E ca o vies-pe”, ne ajută s-o definim cineva. „Ca o viespe fără ac, completează un altul, fată bună, nimic de zis”.

Intr-adevăr, Cîrciu Aurica, așa o cheamă, e o fată bună, plină de energie și neasîmpăr ca roua pe o frunză de portocal. Ba, e chiar și cu gust îmbrăcat într-o rochie de lamé.

O viespe de fată, prin urmare, care, din nefericire se pălmuiește singură, mîcînd semînte de floarea-soarelui și împrăștiînd co-jile pe deșumea.

Să nu scrieți așa ceva, ne avertizează, includîndu-și cuvîntele tînrului nostru interlocutor, o fa-ței de ris, zău că da!

Dar, să întrerupem puțin con-tentariul și să specificăm. Sîntem la o reuniune organizată de uteciții de la Gospodăria agri-colă de stat din Dağıta. Fie și bal, dacă termenul acesta ar conveni mai mult cuiva. Și totuși să lămurim. În concepția tinerilor din Dağıta, ca și din alte comune din raionul Negreș, pe care le-am vizitat, diferența între o reuniune și un bal e ur-mătoarea: la bal se poate aduce bufet, iar la reuniune sub nici un motiv. Și dacă-i așa, pentru că ceea ce se desfășoară în seara aceasta e totuși un bal, care le este bufetul? Iată-l: o mătușă cu un coș de papură plin de se-mînte de floarea-soarelui și de bostan, prăjite pe plită, și alte citeva mătuși cu citeva dami-gene cu vin. E ridicol și totuși, oficial, la Dağıta așa ceva se numește bufet. Sinceri sîm fin ne așteptăm să înțîlim un bufet mai pe cinste. Cooperativa de consum s-ar fi putut deplasa, cu toate că, dacă-i vorba pe-așa, după cum ne mărturisise un tînr, „sufletul fetei nu se cucerește la bufet cu ciocolată și băutura spirtuoasă, ci se fură cu ochii, cîte puțin”.

Atît. Închidem problema bufe-tului, deși el nu s-a închis.

După un simpozion închinat vieții și activității lui Eminescu, organizat cu multă sîrguință și competență, la care după cum am putut observa spiritul sălii s-a dovedit sufocant de receptiv la frumos, ne-am fi așteptat ca această receptivitate să se men-țină. Lucrurile s-au petrecut însă contrar așteptărilor noastre, armonia stabilită în sală fărîmîndu-se brusc de apariția unui grup gălăgios de fete și băieți. Cuvîntul e greu și totuși îl foto-sim. Un fel de... adunătură pes-tișă în veșmînt și la suflet a în-tors, pur și simplu peste cap in-tenția celor care se străduiau din toate puterile să mențină ordi-na. Iată-l pe unul dintre adver-sarii declarați ai liniștii și ai bu-nului simț: Iurascu P. Constantin. Tînrul a păturs în sală ca o ghiulea de tun, mai mult fără voia decît cu voia organizatorilor și, fără să se controleze citu-ri de puțin, fără să-și ia bascul de pe cap și țigara din gură a în-ceput să danzeze cu o fată.

— Eu, auzim o voce din spa-tiu, i-aș da una peste țigara de la-șă satura de duhănit.

Consennam cu regretul că „domnișoara” care o exprima își tolera „cavalerele” într-o postură asemănătoare.

Iurascu P. Constantin dansea-ză deci. Și-a adus la bal și suri-oara care-l înălț eleva la școală. Directorul cîmîniului cultural, profesorul Aurel Beldea găsește de cuvîntul s-o trimite acasă (o-relu 22) și fata zbrîncea ca o mal-mușă de tînăchea. Ne-am aștep-tat la așa ceva, dar nu ne-am așteptat ca fratele ei să seționeze atacnd profesorul cu voce și cu pumnii ridicăți, cu ochii injectați de furie (bufetul „Mătușa” ac-

— Ce sunteți, tovarăși, de o con-ferință cu titlul acesta: „Zna care mănuiește seminte de bos-tan”, ori de una intitulată așa: „De ce s-a prefăcut Iurascu P. Costică-n zmeu?” ori de alta despre sugarii care vin la bal? N-are interes? Așteptăm să ni se comunice numele unui astfel de conferințar.

ION CHIRIAC
correspondent
„Științe tineretului”
pentru regiunea Iași

ÎN COMPLICI-TATE CU LIPSA DE BUN SIMȚ...

Continuăm discuțiile pe teme pasivității etice în biroul unui ofițer de mili-ție, lt. col. Ștefanescu Nicolae, a cărui muncă este legată de obiectul an-cheiei noastre. „Eu clasific atitudinea cetățenilor la care vă referiți mai grav decît pasivă. Îi consider

— N-aveți bun simț? Le-am spus. Bătrînul v-a apărut sofiște. E rîndul dumneavoastră să-l apă-rați de brutalitățile acestor huligani!

— N-avem timp de scandal, domnule — a re-plicat unul din ei și au trecut colțul. Frestușe, a trebuit să intervin eu. N-am făcut-o însă ca ofi-țer de miliție, ci ca simplu cetățean.

Un punct de vedere in-

ționase deja asupra lui), fără ju-decată și pic de bun simț. Am trimis o invitație postului de mili-ție și am primit răspuns că to-varășul de acolo face baie și prin urmare nu ar putea inter-veni. Foarte frumos. Noroc că I.P.C. se răzîndește constrîns de împrejurări să-și traducă pro-misiuni în sînga și în dreptă, cu-șocurilor și necunoscuților că, imediat ce va ieși din sala cămî-nului, profesorul va fi făcut chi-lășit.

Așteptăm. Și pentru că sîntem la capitolul „cavalere” și domni-șoare” mai observăm citeva.

Maria Huțuleac a venit și ea cu fata la bal. Și, deși privin-du-i culpoș, sîntem înclinați să o socotim o femeie serioasă și cu judecata împlinită, rămînem in-trigăți și nedumeriți descoperind că pentru așa completa „escorta sărătorească” a fiicei sale a luat pe lingă sine și pe noul ei năs-cut căruia pentru a-i înmăbuși școlnetele îl alăptează (orele 1 noaptea) cu vîdită „îngrijorare și duioșie”. „Cap de femeie” — spun unii. Cap de acuzatie, am spune noi.

Oricum, femeia aceasta ori so-tul ei, chiar admitînd că fiicei lor i-a sosit vremea să fie scoasă la horă și foarte greu să înțelegem cum de au găsit de cuvîn-tă că și copilul abia născut tre-buie să participe la bal. Din a-titea conferințe care au fost țî-nute pe teme de educație san-itară și etică, din atitea mate-riale publicate în presă ori edi-tate putem retine orice, fie și numai citeva lucruri care ne-ar fi scutit, fără doar și poate, de un spectacol ca acela pe care îl comentăm. De ce și-o fi lăsat și Costache Blăniță feciorul la care nu are decît 9 sau 10 ani și îl putem vedea acum, la orele două noaptea, dormînd pe o bancă din sală cu amîndouă bra-țele amorțite pe după gîtul unei sticle cu vin? Probabil că a fost trimis și el să reprezinte... bufe-tul.

Am stat de vorbă cu organi-zatorii reuniunii: Georgică Bal-tă, Năfureanu Dumitru și Cerel Constantin pe care, fie indigna-re, fie constința că o intenție ațt de frumoasă s-a sfîrșit fără să poată interveni, i-au de-terminat la mărturisiri. N-au fost ajutați niciodată, nu li s-a acor-dat niciodată atenția cuvenită, nici lor, nici celor aproape 20 de tineri din gospodăria agricolă de stat în care lucrează și doar ar fi fost în stare să schimbe lu-crurile prin exemplul lor. Pot da tonul potrivit nu numai cînd o vorba de muncă ci și în alte împrejurări. Dirijorul însă (vîzăm comitetul U.T.C. pe comună și apoi și pe ceilalți factori de răs-pundere în ordine ierarhică) își mișcă, fără îndolală, bagheta destul de stîngaci. Se țin confe-rințe auzite și răsuzite „vechi ca afeșele din holul gării de la Mărășești” pe care le citești din pliciteșă în așteptarea accelera-țelor inițiate. Se citește broșuri peste broșuri, repetîndu-se cu ambiție și grai de aceleasi lu-cruri arhimnoscut dar nu se dau pe față, punîndu-se în dis-cuție, niciodată tineri sau tiner-e, ori cazuri ca acestea din seara cu pricina care stîrșesc frumu-sețea spirituală a majorității oa-menilor din sat.

— Ce sunteți, tovarăși, de o con-ferință cu titlul acesta: „Zna care mănuiește seminte de bos-tan”, ori de una intitulată așa: „De ce s-a prefăcut Iurascu P. Costică-n zmeu?” ori de alta despre sugarii care vin la bal? N-are interes? Așteptăm să ni se comunice numele unui astfel de conferințar.

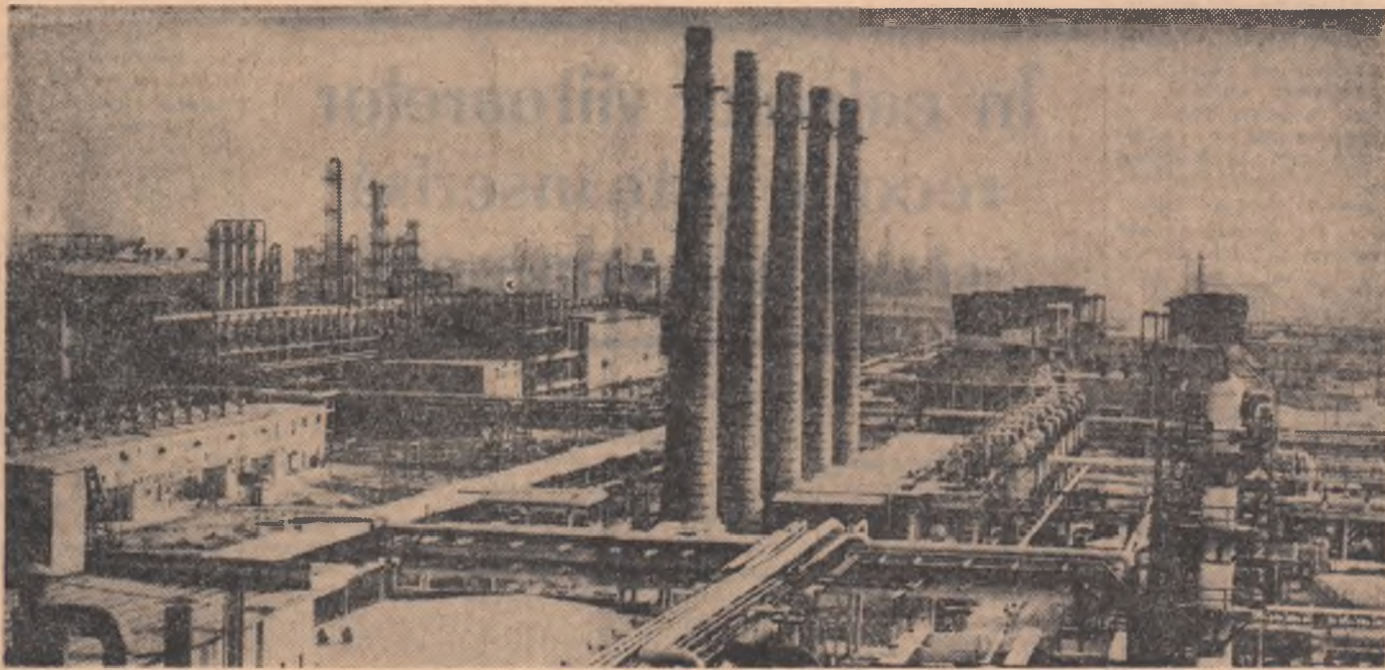
ION CHIRIAC
correspondent
„Științe tineretului”
pentru regiunea Iași

Intervenți cînd sub ochii dv.

dar absent la intervenția ridicolului stîmpei. Și pen-tru ca să nu pot fi acuzat de cei de față cu un om cu înfățișarea mea serio-să rămîne nepăsător, mă prefac întotdeauna că sînt absorbit de o preocupare oarecare. De pildă, dacă sînt în autobuz, privesc foarte atent ce se petrece pe stradă”. (I. N., func-tionar).

„Una din cauzele care mă rețin adeseori este faptul că persoanele înșar-cinate cu paza și ordinea nu intervin suficient de categoric în asemenea si-tuații”. (Emil Găgeanu, student).

„Barometrul opiniei pu-blice nu se ridică întotdea-na la presiunea maximă din pricina egoismului. Am asistat la o scenă pe-nibilă. Manipulantul unui tramvai a insultat contro-lorul I.T.B. și era pe cale să-l lovească. Am in-tervenit eu, mi s-au alătu-rit și alții călători, iar vîtmănu a fost chemat la ordine. L-am întrecut pe un cunoscut — aflat de față

U.R.S.S. Complexul de etilenă al Combinatului chimic din Sumgait (R.S.S. Azerbaidjan)

TELEGRAMA

Aparent, „criza de conștiință” declanșată în Statele Unite prin dezvăluirile presei privind legăturile strânse existente între serviciul de spionaj american (C.I.A.) și diferite organizații, în rândurile cărora figurează Asociația națională a studenților (N.S.A.) s-a stins. De la apariția faimosului anunț publicitar din ziarul „NEW YORK TIMES”, prin care revista „REMPARTS” făcea cunoscut că va publica dezvăluiri senzaționale privind amestecul C.I.A. în viața studențescă a trecut o lună. În această perioadă, în coloanele presei americane și din alte țări au fost aduse, aproape în fiecare zi, dovezi privind acțiunile prin care spionajul american s-a infiltrat, sub forme diferite, în organizații de tot felul, atât din S.U.A. cât și de peste hotare.

Ziarul chilian „EL SIGLO” a publicat recent un document revelator asupra felului cum agenții C.I.A. au acționat, prin intermediul unei organizații studențești internaționale și a unor federații universitare, încercând să zădărească realizarea unității de acțiune a tineretului studios de pe continentul latino-american. Potrivit ziarului, faptele s-au petrecut în anul 1961, când, în orașul brazilian Natal, fusese convocat cel de al IV-lea Congres al studenților din America Latină. Telurile acestui congres, care avea înscrisă pe ordinea de zi realizarea unei apropieri și colaborări între diferitele organizații naționale ale studenților latino-americani, nu au fost pe placul Washingtonului. De aceea s-a hotărât să se încerce, pe toate căile, „spargerea” congresului și suspendarea lucrărilor sale. Sarcina aceasta a fost încredințată lui Manuel Aragon, reprezentant pentru America Latină a Asociației naționale a studenților din S.U.A., despre care s-a dezvăluit acum că era agent al C.I.A. Aragon a plecat în Chile unde, în orașul Antigua de Guatemala, a organizat o reuniune a reprezentanților unor organizații studențești latino-americane ce întrețineau „legături strânse” cu N.S.A. În cursul acestei reuniuni, liderii Uniunii naționale a federațiilor universitare din Chile (U.F.U.C.H.) s-au angajat să întreprindă manevrele necesare „spargerii” congresului studențesc din Natal. Or, după cum precizează ziarul, încă de la înființarea sa, U.F.U.C.H. s-a bucurat de sprijinul financiar al Confederației Internaționale a Studenților (C.I.E.) ale cărei fonduri, după cum s-a dezvăluit luna trecută, erau în parte furnizate de C.I.A.

Ca urmare a acestor manevre, Congresul studenților din America Latină nu s-a putut desfășura pînă la sfîrșit, date fiind presiunile exercitate de organizațiile studențești de dreapta. Dar el a prilejuit un mare scandal atunci cînd delegația studenților din Venezuela a prezentat o telegramă adresată chilianului Patricio Fernandez, participant în calitate de reprezentant al Conferinței internaționale a studenților. Această telegramă a dezvăluit „manevrele” financiare întreprinse pentru ca la Natal să fie aduși delegați de dreapta, ce sprijineau poziția Asociației naționale a studenților din S.U.A. Expediată din orașul Leiden, unde este sediul C.I.E., telegrama semnată de un oarecare „Bob”, secretar adjunct al C.I.E. și reprezentantul S.U.A. în această organizație, spunea: „Federația studenților dominicanii cere să-i trimitem bani, printr-o telegramă semnată Jose Villanueva. Nu putem să ne compromitem deschis. Încearcă să rezolvi problema cu ajutorul prietenilor tăi”. Fernandez, care ocupă în prezent un important post politic în provincia chiliană Santiago, a negat la început autenticitatea telegramei, dar pînă la sfîrșit a recunoscut-o.

Dedesubturile faptelor ce au dus la împiedicarea congresului studențesc din Natal au devenit acum cunoscute. Dar manevrele întreprinse și în anul următor nu au putut împiedica în continuare organizațiile studențești cu vederi progresiste de pe continentul latino-american, fapt demonstrat și de numeroase acțiuni politice ale tineretului studios din această regiune a lumii, din ultimii ani.

I. RETEGAN

Azi:

Referendum la Djibouti

Astăzi în Somalia Franceză are loc un referendum prin care populația autohtonă este chemată să-și spună părerea în legătură cu viitorul teritoriului.

Sîmbătă, autoritățile de la Djibouti au adoptat o serie de măsuri, menite să preîntîmpine eventualele tulburări. Astfel, pînă luni, traficul feroviar cu Addis Abeba a fost suspendat, iar portul și aeroportul Djibouti sînt închise traficului.

Alegeri în Gabon

Duminică în Gabon au loc alegeri prezidențiale și legislative, cu un an înainte de termenul stabilit. Ele se vor desfășura pe baza sistemului electoral majoritar, într-un singur tur de scrutin. Vor fi aleși 47 deputați, reprezentînd cele 9 departamente ale Gabonului. De relevat că opoziția a hotărît să nu-și prezinte candidații la alegeri, mai ales din cauza faptului că principalii săi lideri s-au raliat la partidul de guvernămînt, Blocul democratic din Gabon.

Hotărîrea sefului statului, Leon Mba, de a organiza înainte de termen alegerile, se afirmă în cercurile politice gaboneze, este motivată de dorința sa de a asigura stabilitate politică, mai ales în condițiile actuale cînd din motive de boală a fost necesară răminerea sa pe o perioadă la Paris.

„Continuitate și stabilitate politică, iată sarcina pe care și-a stabilit-o guvernul gabonez”, a declarat președintele Mba, într-un mesaj radiotelevizat, înregistrat la Paris.

Leon Mba s-a pronunțat pentru dezvoltarea economică a țării, încît Gabonul să se situeze printre statele dezvoltate.

Un termometru uriaș de șase etaje înălțime instalat pe fațada clădirii Allied Chemical din Times Square (New York)

La o lună de zile după alegerile parlamentare, formarea noului cabinet olandez se lasă încă așteptată. În mare măsură, această situație își are izvorul în rezultatele scrutinului din 16 februarie, scrutin care nu numai că n-a limpezit lucrurile pe arena politică, dar le-a și complicat.

În principal, votul în luna trecută a marcat un regres accentuat al celor mai mari partide, protagonistele precedentei coaliții guvernamentale: partidul popular catolic și partidul socialist. Concluzia trasă de cercurile politice (și, în primul rînd, de cele două partide în cauză), a fost că votul a oglindit nemulțumirea alegătorilor față de imobilismul care a caracterizat coaliția guvernamentală catolico-socialistă (coaliție a unor parteneri cu puncte de vedere sensibil diferite în rezolvarea celor mai importante probleme economice și sociale).

Prima consecință a scrutinului a fost rezerva socialiştilor față de reînvierea coaliției guvernamentale anterioare. Liderii socialiști au dat să se înțeală că preferă să rămîină în opoziție (cel puțin deocamdată). În această situație găsirea unei formule guvernamentale a devenit o operațiune foarte complicată. Aparent, chestiunea pare simplă: o coaliție fără socialiști. Dificultatea constă însă în aceea că fără socialiști nu există o formulă care să asigure guvernului o majoritate parlamentară solidă, apreciază.

Nu mai puțin de trei „formatori” (fostul prim-ministru, Jelle Zijlstra, ministrul de stat, Louis Beel, și fruntașul partidului calvin, Biesheuvel), au intrat succesiv în acțiune. Eforturile au fost îndreptate spre singura formulă disponibilă: crearea unei

coaliții guvernamentale a celor trei partide „confesionale” (popular-catolic, creștin istoric și calvin), împreună cu liberalii. O asemenea coaliție ar dispune în parlament de o majoritate relativă, destul de amnică (83 de mandate din 150). Majoritatea ce

Dificultăți politice la Haga

atît mai fragilă, cu cît între partidele confesionale și partidul liberal persistă importante deosebiri de vederi în unele probleme ale politicii economice.

La baza consultărilor și tratatelor pentru formarea unei noi coaliții a stat un proiect de program guvernamental în opt puncte elaborat de Jelle Zijlstra. Printre altele, acest program prevede formarea unei comisii de stat pentru elaborarea unei reforme electorale, precum și un plan de patru ani de dezvoltare a economiei olandez.

deze (plan care ia în considerație posibilitatea participării statului la industria particulară, pentru combaterea șomajului și dezvoltarea unor ramuri industriale rămase în urmă). Programul a înfruntat aducerea celor patru prezenți parteneri, însă cu nuanțe și rezerve. Conducerea partidului liberal s-a grăbit să precizeze oficial că „este vorba de o adeziune de principiu care nu limitează libertatea de mișcare ulterioară”. Lucru firesc, dacă avem în vedere repulsiile manifestate a liberalilor față de orice „amestec al statului în economie”, precum și tezele lor despre necesitatea sporirii impozitelor (în opoziție cu soluțiile preconizate de popular-catolici).

Fapt este că, probleme dintre cele mai dificile stau în fața echipei guvernamentale, care va lua frînele executivului la Haga. În fruntea agendei se află greaua conjunctură economică (stagnarea în industrie, creșterea îngrijorătoare a șomajului, deficitul bugetar). E semnificativ că cele patru partide ale proiectatei coaliții au propus fiecare propriul candidat la postul de prim-ministru, dar nici unul nu s-a grăbit să propună un ministru de finanțe. Găsirea unei persoane care să-și asume sarcina conducerei ministerului de finanțe s-a vădit a fi o grea problemă pentru ultimul „formator”, Barend Biesheuvel. Ultimele informații din Haga arată că nici cel de-al treilea „formator” n-a reușit în misiunea de a definitiva o echipă ministerială.

Oricum, dificultățile economice nu sînt de natură să faciliteze un echilibru politic, echilibrul pe care scrutinul din 16 februarie nu l-a ameliorat.

EM. RUCAR

Procesul „conterganului”

Procuratura din Aachen a formulat acuzațiile împotriva conducătorilor firmei „Chemie Grünenthal”, producătoare de medicamente de trist renume „conterganul”. Astfel, a fost făcut primul pas în procesul care se referă „la cea mai mare catastrofă în domeniul medicamentelor din lume”. Procuratura a avut nevoie de șase ani pentru întocmirea actului acuzării. În acest timp, au fost audiați aproximativ 1000 de martori. Dosarul acestui caz cuprinde aproape 60.000 de pagini.

De cuvîntul „contergan” sînt legate suferințele a mii de copii care au sosit pe lume cu grave malformații. Se apreciază că numărul copiilor infirmi, datorită folosirii acestui medicament de către mame, se ridică, numai în Germania occidentală, la aproximativ 5.000. „Chemie Grünenthal”, una din firmele milionarului Hermann Wirtz, a patentat somniferul „contergan” în 1954. Medicamentul a trecut toate probele (chiar expertizele autorităților) și, din 1957 pînă în 1961, a fost pus în vânzare fără rețetă. „Conterganul” a ocupat un loc impor-

tant pe piața medicamentelor din Germania occidentală, constituind 40 la sută din somnierele consumate.

Procuratura acuză nouă colaboratori ai firmei „Chemie Grünenthal”, de a fi trecut cu vederea că somniferul fabricat de ei ar fi putut provoca malformații fătului. Efectele nocive ale acestui medicament au fost confirmate prima dată în 1961 de profesorul Weicker și Lenz.

În cazul cînd se va deschide procesul, se va pune sub semnul întrebării însăși existența firmei „Chemie Grünenthal”, deoarece vor

fi cerute despăgubiri enorme din partea miiilor de victime. Acuzății afirmă că nu a fost dovedită o corelație statistică sigură între folosirea „conterganului” și apariția cazurilor de malformații. Procuratura din Aachen a comunicat însă că un congres al medicilor ținut la Düsseldorf a stabilit că înmulțirea cazurilor de malformații la noui născuți și de tulburări neuroase la adulți se află în directă legătură cu folosirea „conterganului”. Potrivit procuraturii, procesul urmează să înceapă în următoarele 12 luni.

medici. În Franța a apărut societatea „Viltoristilor” întemeiată de Bertrand de Jouvenel și finanțată de Fundația Ford. La Institutul de sondare a opiniei publice din Tubingen (R.F.G.) un grup de specialiști se ocupă numai de această problemă.

De pe acum au fost obținute o serie de rezultate interesante în unele domenii. S-au elaborat sinteze utile în ce privește aspectul orăzilor viltorului, problema transporturilor, protecției naturii, etc. „Viltoristii” afirmă că va veni ziua cînd oamenii vor folosi mijloace de transport pe „perne de aer” și rachete care vor înconjura Pămîntul în 40 de minute. Marele magazin new-yorkez „Macy’s”, a prezentat deja „gospodina anului 2000”, robotul „Roberta” care îndeplinește toate treburile casnice. Chirurgii sînt siguri că organele bolnave ale omului vor putea fi înlocuite cu alte organe din materiale plastice. „Societatea pentru prelungirea vieții”, înființată în S.U.A. în anul 1964, numără deja 650 de membri. Sub cuvîntul de ordine: „Freeze, Wait, Reanimate” („Înghețare, așteptare, reanimare”), se oferă celor dornici posibilitatea de a trece într-o stare de hibernare, la minus 196 de grade, „în așteptarea unor vremuri mai bune”.

Cu toate progresele realizate în domeniul „științei viitorului”, există însă domenii în care „știința prezentului” bate încă pasul pe loc. Se resimte necesitatea de a îndrepta eforturile, în primul rînd, spre Helicidarea multor raclie de care suferă omenirea în prezent. Statisticile O.N.U. arată că 1,5 miliarde de oameni sînt, în mod constant, subalimentați, dintr-un număr de 500 milioane se află în pragul înfometării. La sfîrșitul anului trecut U.N.E.S.C.O. a anunțat că 40 la sută din locuitorii Pămîntului sînt analfabeți. Bolile, mizeria, sărăcia, șomajul fac un număr imens de victime. Pentru multe popoare, în special din țările devenite recent independente, „miuniele” secolului al XXI-lea, rămîin doar promisiuni ce nu vor putea fi împlinite. Acest lucru nu împiedică însă omenirea să caute să-și prevadă viitorul a-lăturînd fantasticile formule științifice.

Investigație în secolul 21

La 21 ianuarie, societatea americană de televiziune „Columbia Broadcasting System” a transmis primul din cele 16 filme ale serialului „Secolul al 21-lea”. Expertii desemnați de peste 40 de firme americane specializate în industria cosmică și 35 de consilieri din 12 țări au fost solicitați de societatea „Metro-Goldwyn-Mayer” să colaboreze la turnarea filmului „Odișee cosmică în anul 2001”. Faptul, dincolo de latura comercială, dezvăluie interesul tot mai pronunțat care se manifestă față de perspectivele omenirii într-un viitor destul de apropiat.

În numeroase țări se chechtăse sume tot mai mari pentru cercetări privind diferite probleme de lungă durată. În numai cîțiva ani au apărut un număr substanțial de organizații, asociații, centre de cercetări care și-au propus drept scop să analizeze, de pe acum, felul cum omenirea va trăi în secolul viitor. În S.U.A. a fost înființată o „Comisie a anului 2000”, din care fac parte fizicieni, biologi, arhitecți și

medici. În Franța a apărut societatea „Viltoristilor” întemeiată de Bertrand de Jouvenel și finanțată de Fundația Ford. La Institutul de sondare a opiniei publice din Tubingen (R.F.G.) un grup de specialiști se ocupă numai de această problemă.

De pe acum au fost obținute o serie de rezultate interesante în unele domenii. S-au elaborat sinteze utile în ce privește aspectul orăzilor viltorului, problema transporturilor, protecției naturii, etc. „Viltoristii” afirmă că va veni ziua cînd oamenii vor folosi mijloace de transport pe „perne de aer” și rachete care vor înconjura Pămîntul în 40 de minute. Marele magazin new-yorkez „Macy’s”, a prezentat deja „gospodina anului 2000”, robotul „Roberta” care îndeplinește toate treburile casnice. Chirurgii sînt siguri că organele bolnave ale omului vor putea fi înlocuite cu alte organe din materiale plastice. „Societatea pentru prelungirea vieții”, înființată în S.U.A. în anul 1964, numără deja 650 de membri. Sub cuvîntul de ordine: „Freeze, Wait, Reanimate” („Înghețare, așteptare, reanimare”), se oferă celor dornici posibilitatea de a trece într-o stare de hibernare, la minus 196 de grade, „în așteptarea unor vremuri mai bune”.

Cu toate progresele realizate în domeniul „științei viitorului”, există însă domenii în care „știința prezentului” bate încă pasul pe loc. Se resimte necesitatea de a îndrepta eforturile, în primul rînd, spre Helicidarea multor raclie de care suferă omenirea în prezent. Statisticile O.N.U. arată că 1,5 miliarde de oameni sînt, în mod constant, subalimentați, dintr-un număr de 500 milioane se află în pragul înfometării. La sfîrșitul anului trecut U.N.E.S.C.O. a anunțat că 40 la sută din locuitorii Pămîntului sînt analfabeți. Bolile, mizeria, sărăcia, șomajul fac un număr imens de victime. Pentru multe popoare, în special din țările devenite recent independente, „miuniele” secolului al XXI-lea, rămîin doar promisiuni ce nu vor putea fi împlinite. Acest lucru nu împiedică însă omenirea să caute să-și prevadă viitorul a-lăturînd fantasticile formule științifice.

JAPONIA. Aspect de la o demonstrație a muncitorilor din Tokio, organizată în cadrul ofensivului de primăvară

Ancheta de la New Orleans

● Clay Shaw pus sub acuzație
● Garrison e mai puțin optimist

După patru zile de audieri preliminare, juriul Tribunalului din New Orleans a anunțat că Clay Shaw, cunoscut om de afaceri din localitate, va fi tradus în fața unui tribunal, sub acuzația de a fi făcut parte dintr-o conspirație vizînd asasinarea fostului președinte, John Kennedy.

Hotărîrea a fost luată după audierea martorului-chieș prezentat de procurorul districtual Jim Garrison, Perry Russo, care a declarat că a asistat în septembrie 1963 la o reuniune la care au participat Clay Shaw ce s-a prezentat sub numele de Clem Bertrand, David Ferrie, pilot de avioane-taxi, mort la 22 februarie în împrejurări misterioase, și Lee Harvey Oswald, asasinul prezumtiv al președintelui Kennedy. În cursul acestei reuniuni cei trei au pus la cale complotul pentru asasinarea la Dallas a președintelui Kennedy. Tot în cursul audierii preliminare, un alt martor prezentat de procurorul Garrison, pe nume Vernon Bundy, l-a identificat pe Clay Shaw ca fiind cel pe care l-a văzut însoțit de Lee Oswald în toamna anului 1963 în apropiere de lacul Pontchartrain (New Orleans).

Judecătorul Bernard Bagert, care a prezidat ședințele tribunalului, a anunțat că procurorul Jim Garrison ar fi prezentat suficiente dovezi pentru a justifica punerea sub acuzație a lui Clay de către o Curte criminală.

La cabinetul procurorului Garrison s-a anunțat, totodată, că se va proceda la audierea și a altor martori citați.

Pe de altă parte, procurorul Garrison, răspunzînd la întrebările puse de corespondenții agenției T.A.S.S. și corespondenții agenției „Novosti” anterioare făcute presei, a arătat că complotul pus la cale la New Orleans a existat într-adevăr și că convingerea lui rămîne în această privință nestrămutată. El a strecurat totuși ideea că acest complot nu a fost îndreptat inițial împotriva președintelui Kennedy.

Justificînd, însă, faptul că cercetările se desfășoară încet, Jim Garrison a declarat că „avem multe probleme locale, crime care se petrec în fiecare zi, iar noi nu vrem ca elementele criminale să se folosească de faptul că sîntem preocupat de cercetarea împrejurărilor asasinării președintelui Kennedy”.

Declarațiile procurorului districtual Garrison făcute corespondenților de presă menționați, în pofida afirmațiilor lui, vin totuși în contradicție cu anumite declarații anterioare care aveau un caracter mult mai optimist și din care rezulta că pînă la descoperirea complotului, procuratura din New Orleans n-ar avea prea mult de lucru.